

י י ד י ש ע

פעם טער צייטונג

דעזעס כראפט ערשיינט דריימאל וואכענטליך...

אויף דעזעס צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פארענטערן זיך...

№ 4. צעהנטער יאהרונג. Pest, den 9 Jänner 1878

קעמפער אים יודען דעם באלקאן צווישן אדריא-נאפעל אונד פיליפפאפעל זיין. פאן אללען זייטען שטראמען דאס רוסען נאך יענער גענענדי, וואו נון דאס טורקען ווידערשטאנד לויטען מיסען.

קאנסטאנטינאפעל העררשען נאך דאס נאם-פערהוירונג אונד דאס טורקעליכסטע קאפע-לאזנדיש. באלד הייסט עס, דאס דער נאם-וועדער אינד מאהמוד דאסאד פאשא אבער-קאמא-דאט סוליימאן פאשא ווארדע אבער-קאמא-בלאס צום קאמאנדאנטען דער ארמעע ווילד-פאן זאפא ערנאנט, וועהרענד דער ביהערענע טורקישע קריגע-מיניסטער (עפא פאשא) צום אבער-קאמאנדאנטען דער נאנצען טורקישען ארמעע ערנאנט ווארדע.

איינצווישען ווערדען דאס רוסישען דעפעסען ניכט טורען, דאס נראסארטיגען זענען-צוגע דער רוסען צו שילדערן, דער מארש דער רוסען אין דעזעס-שלעכטען וועסטער איבער דאס הארע באלקאן-געבירגע ווירד זאן אויסערהארדענטליך שווער דאר-געשטעללט. דאמיט מאן ניר דעזעס קונסט-שיק-דער רוסען אים זאן טעהר בעוואונדערן זאל. אויך איינע פעטערסבורגער דעפעסע מעלדעט: אויך דעם מארשע הורד דאס באלקאן-געבירגע נאך זאפא מיסען, דאס רוסען 6 פאללע טאנע אינד נעכטע ציבירונגען, ביז זיא ניר 2 מילען צירק-לעגען קאנטען, מאן קעמפער געגען שנעע אינד אויך - אינד געגען דאס טורקען. אינטער דען-דען-שלאגען טורקען וואר אויך אין ענגלישער אבערסט נאמעס באקע דעווער ווארדע פאן דען רוסען געפאנגען, אויס נון צו צייגען, דאס אונטער דען טורקען אויך געלענדער קעמפער אונד עכענפאללס פאן דען רוסען בעווינט ווערדען. זייט דעם יאהר 1484 ווארען נאך קיינע קאפאן-לישען סאלדאטען אין זאפא. דאס טורקען מיסען זיך נאך דעם ווערען צירקענע אינד שלעכטען דאס רויכען בילאנרען מיט זיך פארט. יעצט ערסט ווירד דאס פעראייניגט דער רוסען אינד טערבען צווישען פוראט אונד זאפא שטאטפלי-דען. אס 2 טען יענער האט אסטליך פאן זאפא איין טעלעט צווישען דען רוסען אינד טורקען שטאטטענענדיגען, וואבייא איין רוסישער גענעראל געטארעט אינד אין צווישער רוסישער גענע-ראל פערואונדעט ווארדען.

וויא אים הייסט האבען דאס טורקען אויך שאן דען שיפקא-פארלאסען, זאן דאס יעצט דאס רוסישע ארמעע אויך הורד דען שיפקא-פאר-דאס באלקאן-געבירגע איבערשרייטען קאנטען. דאס טורקען האבען דאס ווארדען לאנגע צייט אים שיפקא-פארלאסען ציגעבראכט.

צווישען מעלדעטען בערייט פאר פילען טא-גען, דאס דאס טורקיא שאן בערייט ווערען אויף דעזעס פארדעווינגען איינצונועהן: יעצט אבער הייסט עס ווערדען, דאס טורקיא געהעט דעזע בעדוינגען ניכט אן, ווייל דאס ענגלאנד ניכט צו-לאסט. דאס פעהרנארדונגען צווישען ענגלאנד אונד רוסלאנד ווערען נאך אימער פארט.

אין קאנסטאנטינאפעל העררשען נאך דאס נאם-פערהוירונג אונד דאס טורקעליכסטע קאפע-לאזנדיש. באלד הייסט עס, דאס דער נאם-וועדער אינד מאהמוד דאסאד פאשא אבער-קאמא-דאט סוליימאן פאשא ווארדע אבער-קאמא-בלאס צום קאמאנדאנטען דער ארמעע ווילד-פאן זאפא ערנאנט, וועהרענד דער ביהערענע טורקישע קריגע-מיניסטער (עפא פאשא) צום אבער-קאמאנדאנטען דער נאנצען טורקישען ארמעע ערנאנט ווארדע.

איינצווישען ווערדען דאס רוסישען דעפעסען ניכט טורען, דאס נראסארטיגען זענען-צוגע דער רוסען צו שילדערן, דער מארש דער רוסען אין דעזעס-שלעכטען וועסטער איבער דאס הארע באלקאן-געבירגע ווירד זאן אויסערהארדענטליך שווער דאר-געשטעללט. דאמיט מאן ניר דעזעס קונסט-שיק-דער רוסען אים זאן טעהר בעוואונדערן זאל. אויך איינע פעטערסבורגער דעפעסע מעלדעט: אויך דעם מארשע הורד דאס באלקאן-געבירגע נאך זאפא מיסען, דאס רוסען 6 פאללע טאנע אינד נעכטע ציבירונגען, ביז זיא ניר 2 מילען צירק-לעגען קאנטען, מאן קעמפער געגען שנעע אינד אויך - אינד געגען דאס טורקען. אינטער דען-דען-שלאגען טורקען וואר אויך אין ענגלישער אבערסט נאמעס באקע דעווער ווארדע פאן דען רוסען געפאנגען, אויס נון צו צייגען, דאס אונטער דען טורקען אויך געלענדער קעמפער אונד עכענפאללס פאן דען רוסען בעווינט ווערדען. זייט דעם יאהר 1484 ווארען נאך קיינע קאפאן-לישען סאלדאטען אין זאפא. דאס טורקען מיסען זיך נאך דעם ווערען צירקענע אינד שלעכטען דאס רויכען בילאנרען מיט זיך פארט. יעצט ערסט ווירד דאס פעראייניגט דער רוסען אינד טערבען צווישען פוראט אונד זאפא שטאטפלי-דען. אס 2 טען יענער האט אסטליך פאן זאפא איין טעלעט צווישען דען רוסען אינד טורקען שטאטטענענדיגען, וואבייא איין רוסישער גענעראל געטארעט אינד אין צווישער רוסישער גענע-ראל פערואונדעט ווארדען.

וויא אים הייסט האבען דאס טורקען אויך שאן דען שיפקא-פארלאסען, זאן דאס יעצט דאס רוסישע ארמעע אויך הורד דען שיפקא-פאר-דאס באלקאן-געבירגע איבערשרייטען קאנטען. דאס טורקען האבען דאס ווארדען לאנגע צייט אים שיפקא-פארלאסען ציגעבראכט.

נאך קיין וואפענ-שטיללשטאנד!

אין אונזערע פילען צייט דארף יא ניכט אללעס זא שנעל געהען עס דעזעס לאנגע יאה-רע ביז אין קיינע אויסברייט, אינד ווען ער שאן אויסברייט, דאן פערנענען ערסט מאנאטע ביז דאס שלאכטען בענינגען, אינד ווען שאן אירגענד איינע שלאכטע שטאטטפלידעט, דאן טריטט ווע-דער איינע לאנגע רוהע אוין, ענדליך ווירד איינעם דאס נאנצע קריגע-געשיכטע לאנגווייליג אונד עקעלאפט, אונד מאן שפריכט יעדער פאן וואפענ-שטיללשטאנד - אבער האלט אויך דער וואפענ-שטיללשטאנד דארף ניכט זא לייבט צו שטאנדע קאמפען, ציערסט מים הייערדיכער ביז צום ארבעט געשפראכען אינד געשריבען ווערדען, אינד ערסט נאך פילען וואכען לאנגען פאלטוויינעם טריטט ענדליך אין וואפענ-שטיל-שטאנד אוין, נון גלייבט מאן, דאס רוהע ווערען שאן דעגעשטעלט, אבער דא וויסען ווערדען דאס דעפעסען צו מעלדען, דאס דעזעס אינד יענע קריגע-פיהרענע פארטיא דא אינד דארף דען וואפענ-שטיללשטאנד געבראכען האבען אינד דען קאמפ ערסט דאס איינעווערע פאלטוויינען ווענען דעם פריעדע-שליסען: נאך דעם לאנג-ווערדיגע וואפענ-קריגע קאמפ דער לאנגוויילי-גע וואפ-שטייט, אונד דאן ערסט קאמט דער פריעדע-שליס. דער אבער אויך קיין פאל-שטענדיגער אויט, דער קריגע אויט קיין קריגע, אינד דער פריעדע אויט קיין פריעדע: דאס נאנ-צע אויט אוין לאנגווייליגע שפעקטאקעל - אונד דאס הייסט מאן הארע פאליטיק!

דאס פארנעמען היער אייננעטראפענען דעפעסען ליעסען בערייט דען גלייכען איפקא-מען, דאס וויר שאן וואפענ-שטיללשטאנד גע-בען, אינד געטערן יאר מאן בערייט דארף גע-פאסט דאס איינע אסטליכע דעפעסע איינע-וויסע מעלדונג איבער דען וואפענ-שטיללשטאנד ברינגען ווירד, אבער אנשטאט דעססען מעל-דעסען דאס דעפעסע פאן איינעם ייען שטרייט צווישען רוסלאנד אונד דער טורקיא, רוסלאנד ווינט, דאס בלאס דאס ארמעע-קאמאנדאנטען פעהראנדעל מאנען, וועהרענד וועדער דאס טור-קיא דאס פעהראנטען וואפענ-שטיללשטאנדעס פעהרנארדונגען ניר צווישען דער רוסישען אינד טורקישען רעניערונג ווינט, דא זאלכע פער-האנדלונגען דאס שטאטט-מענגער בעסטער פלעגען קאנען אלס דע-פעהרען.

רוסלאנד שטעללט נאך אימער אן דאס טורקיא פאלגענדע בעדינגונגען: 1) מים דאס טורקיא דאס שאפט בא טום (אין אויען אס שווארצען מערען אן רוסלאנד אבשרעטען. 2) דארף רוסלאנד זיינע שילעע אויך הורד דאס מער-גענע ביא קאנסטאנטינאפעל פארהרען לאס-טען, וואס איהם ביהער פערבאטען וואר. 3) מים דאס טורקיא דאס יענען פארדערונגען, זעלבט רוסלאנד פארנימע יאהר אן דער קאנס-טאנטינאפעלער קאנפערענץ שטעללע איינעמען, אונד 4) מים רומעניען אינאבהענגיג אינד זעלבסט-שטענדיג ווערדען, אינד מאנטענערא מים צו ווי-גער פערנאנטערונג איין שיקען טורקיא-ער-האלטען.

דעזע רוסישען פארדענען ווערדען אים שאן צו וועדעהאלטען אללען אויפגעמישט, דא

טייער אלס מיטמאנס, דער פולז איזט אונגענעגל- מעסיג.

* (קראַנספּרינגן רודאלף בייא דער וויטווע נאמאלע אן ס. קראַנ- פּרינגן רודאלף, וועלכער יעצט מיט אונזערער קאַנגיזין אין ענגלאנד איזט האט אס 6-טען יענער דיא געוועזענע פראנצאזישע קאזערין איינשענע בעזוכט.)

* (דיא ווייזהייט דעס דייט-שען קאזערס.) דיא פאליטישע וויזיהייט בעשעפּט דארין, דאס מאן עפען יעדעס יואם-אוי-דערעס זאגט. אין פאָרלענדעצער נוממער פראכטען ווי איינע בערלינער פּרעסע, וואָס דער דייט-שע קאזער אס ניי-יאהרע אין זיינער אנשפראכע אן אס מיניסטער דיא האָפּטען איינדרוקטע, דאס דיא יאהר 1878 דען פּרעידען ברענגען ווירד.

איין ווירד אים בערלין איבער איינע אנשפראכע דעס דייטשען קאזערס טעלעגראפירט, דיא ער בעפעלאס אס ניי-יאהרע אן זיינע גענעראלע גע-ריכטעט. אין זיינער זאנטע ער אינטער אנדערס: „מינע ערדן! ווי האבן אים לויפּע דעם פּער-נאנגענען יאהרעס איינען גראָסען העלדען פּער-לאָרען, דער פּערל-מאַרשאַל ווירא נגעל איזט ניכט מעהר, דער מאן האט זיך אים דאס פאַטערלאַנד גראָסע פּרעדיקטעטע ערוואַרען. אן אַלליין מיט זיינעם טאָדע איזט יא דאָך אינטער מינעס גענעראל-שטאָבע דיא סאַפּערקויט נאָך ניכט געשטאַרבען. מינע ערדן! איך העכע איין דיעזע טאַפּערקויט, דען ווי וויסען דורכ-איים ניכט, וואס אונס דאס יאהר 1878 ברענגט? דיא זיעהט מאן וואָהל, דאס דער קאזער נאָכן אנדערס שפּרייט, ווען ער זיך אן זיינע ערשטע ווערעט, אינד וועדער פארשעט, ווען ער צו זיינע גענע-שטאַבע שפּרייט, אַפּמאַשט ער דער פּער-ע-דיא ווירד דער דייטשע קאזער זיך איין יענע אנשפראכע בערלינער, ווען ער אן זיינע מיניסטער געריכטעט; דיעזע יעדאָך דער קריגע פאַרט-דען ווירד דער ניי-יאָהרע קאזער זאנען; איך האָבע דיעס מינעס גענעראל-שטאַבע יא אים פּאַרהיינזין אונטערויסעט. — דיא פראַנע איזט ניר: וויא איין קאזער עס מאכט, ווען גיט ביישפּיעל אין גע-נעראל ציעלעליג אונס מיטלעדיגע דעם מיניסטע-רי-אייזט. דיא ווירד דערוועלבע געוויס זע איי-בעשטימט שפּרעכען, דאס מאן אין דיא אנשפרא-כע אוואָהל דען „פּרעידען, אים דען קריגע-הי-מינעראלע קאנן, אין דער טהאט האט שאן שלמה דען מלך דיא קונסטפּאַרלע רעג-ווייזע איינעס מאַנאַרקען געקאַנטט. אין „משלי“ זאנטע יא דער-ועלבע; „קס על שפּתי מלך, איין דען ליפּשען דעם קאָנגיס ליענט איין צו צו יב ע, „במששט

לא ימעל פּי, ער דארף זיך אין זיינעס ארטהייל קיינען פּרעשטאַס צוקאַממען לאסען! ווילל ער אלאך דיא פּאליטישע זאנע בעאורטהיילען, זא מיט דיעס אין דער ווייזע געשענען, דאס ער אימער רעכט בעהאַלט. אָב קריגע אָדער פּרעידען — דער דייטשע קאזער ווירד זאנען קאַנגען; איך האָבע עס שאן פּרעידען זא געזאגט. אונד היערין אין דיעזער קונסטפּאַרלען איינדרוקס-ווייזע, ליענט געוויס דיא האָכסטע פּאליטישע וויזיהייט! —

* (דיא זיט צוגען דעס איי-גארישען רייכס טאנעס) ווערדען מאָרען וועדער בענגען, עס ווערדען אין דע-זעלבען נאך פּעלע אנפאַרען ווענען דער פּאַרט-דייער דעם קריגעס געשטעלט ווערדען.

* (שטאַרקע קעמפּע אים טירקישען פאַרלאטענטע) איבער דיעזעלבע אונטעלענענדיג ווירד אים קאַנסטאַ-טיאָפּעל נאכטערליך נאָך געמאָרעט; דייער ווירד דיא לאַנגע ווענען דער שפּרעכע אים פאַר-לאסענטע אימער קייטשע, דיא לינקע פאַר-טייא פאַרדערט וויבאכט דיא אונטעצונג דעם מאַהמדי האמאד, וויבאכערס דעם סולטאַנס, דיא דייער ווירד זיינען עהרליין זיינע געשטעכעליכ-קייט אונד זיינע שלעכטען ראטהשלענע דיא מיר-קייא אן דען ראנד דעם פּרעידערבענס געבראכט. דאס מיניסטעריאם וואנט עס ניכט, פיר מאהמוד האמאד איינשטראמען ווילל איין דיא גענעראלע גענען דעמועלבען זינד, נאמענטליך סוליאמן פאַשא איזט עס פאַרציינליך, וועלכער פיר דיא ענטפּער-נינג מאהמוד האמאד'ס אינד דיא ריקבערפּונג מידהאט פאַשאס אים מאַלעכטעס נאכברוקע ארבייטעט, דיא ניר דיעזער אינשולדיג פּערבאַננטע שטאַטסמאַן נאָך דיא פּרעדיקטע העמטע, דיא טירקייא פאַס איינשטראמען צו קרעטען, ביא דער אבשטימט איבער דיא אן דען סוליאן צו ריב-טענען דיא הערשעס שפראכען זען 30 שטימען פּרעידען 50 שטימען איבער געען דיא רע-נעריג אייז, איבער דיא פראַנע; אָב דיא מער-גענע בייז קאַנסטאַנטינעפּעל, וועלכע פאַן דען פּעסטיגס-ווערדען „דאדראַנעלען“ איינמעכען איזט קינפּטיג דער פּרעידען דורכפאַהרט איבער-געבען ווערדען אוואָל — ווירד געכעטעטע איינע דאס דיא דורכפאַהרט ביא דען דאדראַנעלען פּרעידען ווירד, דיירפּע רוסלאַנד אין ציונולט דעם טירקישען רייכע נאָך געפּערהילכער ווער-דען, אַלס דיעס ביז הייטע דער פּאַלל וויר, — (אינצווישען איזט ניכט מאהמוד האמאד פאַשא)

אינד ניכט דער גראָס-וועיער געשטראמען. — אויך דיא ריקבערפּונג מידהאס אינטערליענט ניר-מעהר דיא פּרעס צווייפעל.) * (דיא בערלינער פּרעסע ל'אנד) גענען יעדע קריגעס-פּאליטיק נימט אימער מעהר צו. דיע דעפּוטירטע פּאַרסטער ריכטעטע אן 6-טען זיענעס איינע אנשפראכע אן זיינע וועלכע, איך ער האָבע אנדערס זאגט: איך ווילל ניכט דיא רענעירונג בעקעמפּען, זאן-דערן איך בעקעמפּע איבערהויפט דיא אויבט, אַלס וואָללע דיא ענגלישע רענעירונג ווירקליך דען קריגע גענען רוסלאַנד, ווען דער מיניסטע-פּרעזידענט דען קריגע ווינט, זא מיט בעבען דאס ענגלישע פּאַרק ווי „ניין“ אין דיא ווא-שאַלע ווערפּען; דאס „ניין“ איינעס נאנגען פּאַרקעס ווענט דאך שווערער, אַלס דאס „אינעס“ מי-ניסטערס איבערדעס; ווירדע דיא טירקייא דורך איינע קריגעס-בעווענונג אין ענגלאנד ניר ערמי-טערט ציר פּאַרסטריינג דעם קריגעס, וואָדורך זיא אן נאָך גראָסערע אונטליע שטראצען מיט-טען? — ווען אַלאו איך דעפּוטירטע גענען דיא טהיילנאמע ענגלאנדס אס קריגע ארבייטען, דיא דירפּע ענגלישע פאַרלאמענט קיים דיא געלדע ציר פּרערוגט איינעס קריגעס בעוויליג-גען, דיא רענעירונג דירפּעט זיך דעמעך ווירקליך גענאטהיגט זעהען, דאס אס 17-טען דיעזעס צו-זאמטענערטענע פאַרלאמענט גלייך נאָך דער עראָפּטונג וועדער אינצולאָזען!

* (ויא דיא רוסען קריגע פּרעידען) אים קאַנסטאַנטינעפּעל ווירד זאן-בען פּאַלענדיעס בעריכטעט; צוויא פליכטלינגע קאַמען פאַר ווענען טאנען פאַן דער רוישען אר-טעע אין זאָפּיא אן דיעזע צייגען דען טירקען אן, דאס דער באָדען, איך דעם אן זיך בעלינען, אינטערהאַלט אינד מים פילוער אנטפּעלילט איזט, דיא רוסען איבערן געמליך פאַן איהרעס לאַנער איים איינע אינטערירדישען נאנג ביז נאָך זאָפּיא געמאַכט, וואָ דיא טירקען זיך בעפאַרען, אים דיע-זע אן דיא רוסע צו שפּרעכען, דיא אַנאַכע דער ביידען פליכטלינגע וואָרדע אינטערזוכט אינד אַלס רייכטיג בעפּענען, היערין פּרעידעסען דיא מיר-קען זאָפּיא אַפּיא, זאָ קעסעלע דעם רוסען פאַס אַהנע קאַפּע אן דען בעטינג דעם רוסען געפאַרען מען, מאן ווירד איבער ציענעבען, דאס איינע זאָלכע קאַפּעסע-ווייזע ניכט פאַן איינער-אדערניגליבן ארמעע, זאנערין אָדערבען, הייערין אונד מאַרד-ברענגען געפּהרט ווירד, אויך דיא פּרעפּאָרטען זיענע קאַנגען דאָהער דער רוישען ארמעע ניכט צום רוהמע, זאנערין ניר צו עינען שטאָד דייענען! —

שטאַטס-מאן ווערדען, דיא וואָ שאַן יעצט זאָלכע צוויא-דייטע פּרעשטרינגען געבען קאַנסטאַ-בעניאין, איך ווילל דיר ניכט פליכטען וויא דער אסטעראטער ראבבער דיינעס אסטע פליכטעט אונד איהם ווענען ווי-נען פּערברענגונג דיא בלידהייט פּרעדיקטעט (ווי מינסען הייען בעקעקען, אָב יענע פּוּך, אויך פּרע-טראָפּען וויר, דען דער אסטע פאַן בעניאין ערבלע-דעס אים יאהר 1889); דיא ביזט ניט, איך פליכטע דיר ניכט, אבער וויא איין פּרעידען דען פּרעידען ביסטע איך בייך; קעהרע צוויק אָב לאנגע זאן נאָך זינג בייז, נאכער ווירד עס צו שפּעט; ווען מאן גראָס ווירד אונד ציר הא-דען שטעלונג געלאנגט, דאן איזט שאַן דיא פּרעידען צו גראָס, און יענע שיינבעיע האָנע צו פּרעלאסען, דיא וויסט זיך דאָקאן נאך שפּעטע צו זאנען, איך דיא אַלס ווען געפאַרען וואָרעט? * לאסטע מיר, דע קאַסטאַ; נאָך ביזן איך ניכט גע-שפּאַרבען, אונד זאָ לאנגע מאן לעבט, איזט עס ניכט צו שאַפּען; אויך איינע טאג פאַר דעם טאָדע קאַנן מאן זיך נען בעקעקען! * * * * * „לעזערע זעהר לעזער אויסערען; שאַדע אום דיר, נוסע בעניאין, דיא ווערעט איינע ציעדע אוינעיעס פּאַרקעס! איינע אבויט מיט דיר וואָר נוסט, אבער מין בעמיחה אום ליעדע אַפּוסאַנס, לעבע וואָהל, פּעלעלייבט זעהען ווי אונס גיע וועדער? * * * * * „נוסע דע קאַסטאַ, בלייבע בייא מיר, וויר וואָל-לען הייע צוואסטען שטודיען אונד אוינעיע געדאקען אויסטוישען, ניר יעצט מאכע קיינע בעקעקענס-ערזוכע מיט מיר, איך ווילל דיא שאַנע צום מינער ווענען גע-

נישען, איך ווילל אין גראָסע הייער אונד אין האָנע גע-ועללשאפט-קרייזע קאַסטען, וואָהן איך אַלס וועדע ניכט געלאנגען קאַנסטע, איך ווילל ציערס דיא גראָסע וועלס קענען לענען, אים מיר מיט איהרען פאַרצייגען אונד שוועכען פּרערוגט צו לאסען, אלאך ליעבער פּרעידען, האבע איין ווענען געווען, לאסט דען שפּעטענדיגע דיא קורע צייט ווינעס דאוינס געניסען, לאסט איהן איין ווענען צווישען דען שאַנען בליומען הערומלאסען אונד הע-רוםשווערען. * * * * * דיורטעס קאַפּעלע. זאָבאַלד עס טאג געווארדען וואָר, רוישע דע קאַס-טראָ אב, בעניאין וואָר עס לייד אום ווענען פּרעידע, ער וועדע איהם גענען געפאַרעט, אבער ער קאַנטע ניכט. — בעניאין וואָר זעהר ציערשטייגט אונד נאכדענקער, ער גענאכ זיך דעם פּאַרצייגען דען זאנען, וואָ ער דען אַלשען לעהרער פאַן לעא געטראָפּען האט. הייער בוטלעך, (זאנטע דער לערער צו בעניאין) זיא פראַנען זיך נאך ניכט, וועלכע פאַרשטירטע איהרע דיעזען לעא ביא מיר מאכט, * * * * * „איך אַנציקענען איהרען פלייס (זאנטע בעניאין) אונד ביזן איהנען דאנקבאַר, נון זאנען זיא הער של-טייסער, האבען זיא זעם אַרמען קינדע אויך עשוואס פאַן דער רעליגיאָן ביינעבאָכט. * * * * * בעניאין טעל! איך זאנטע איהר, דאס נאָסט דיא וועלס ערשאפען האט, דאס ער דיא נוסען בעלאָהנט „מיט דעם שלעכטען בעשפּראכט. * * * * * „מיט דעם שלעכטען זאמען העסטען זיא נאָך צייט געהאַט, צוערס מיט טאן דעם אַנווסענערען בייברענגען,

דיא פּרעידען קריכטען, עס וואָר איינע וואַנדער-שאַנע שטייטע, דער געוואנג וואָר הערליך אונד ענטפּע-קעהר, בעניאין האָרשע נון זיינע איינענען ליעדע, דיא לעא אים נארשע-הייזע זאנענענען, פּלאַפּעלך אָב לעא מיט דעם ניכט-קאַנטע אים דעם נאנטע-הייזע אונד ער-ראַשעטע, אַלס זיא דען בעניאין ערבלעכע, דער אַלשע לעהרער ענטפּעטען זיך, אונד בעניאין וואָר אים נאָישען מיט לעא אַלליין געבלעבען, * * * * * „לעא, דיא האסט איינע גראָס-אינע שטייטע“ זאנטע בעניאין, * * * * * „האַהרע הערד! ווען זיא ניכט באַזע, ווען איך זאָ געשייען!“ זאנטע לעא צושטערד, * * * * * „דיא האסט שאַן געווענען, וואָרום זאָלשע איך דען באַזע וויין, * * * * * „ווייל ווילל איך דיעזען געוואנג פאַן איהנען געשפּאַהלען האבען; יעצט קענען זיא נון מין פּער-ברעכען — עס זינד א י ה ר ע ליעדער!“ * * * * * „נוסעס קינד! דאס איזט קיין פּערברענגען!“ (פאַרשטענענען פּאַלעט.)

דער קאנגרעס-דעפוטירטען אבגעהאלטען. עס לאסט זיך אבער אויך ניכט לייענען. דאס איין גרא-סער טהייל דער יודישען בעפאלקערונג, דיעזער נאנטע קאנגרעס-עקזיטעטע מיטעלע בוזארן-נישע ענטווערפערט. דיעזע רעכט-גלייבענדיגען פירטען נעמליך, דאס אין איינע זאלטען קאנגרעסען, וואָ דאָך דאָ זאָגענאָנטען "געבילדעטע" דאס גראָסע וואָרט "פֿיהרען", דאס האָבטען מיט, דאָס גראָסע וואָרט "עוואָלוציע" וואָרטען קאָנגרעס. זיאַ פֿירטען דיעס אים זאָ מעהר, דאָ דער קאָנגרעס עבען פֿאַן דער רעגירונג אייבערפֿיען ווירד, וועלכע נעוויס אללע בעשליסען דיעזע קאָנגרעס-עוואָלוציע "רוסישער עוואָלוציע" צו געלעבט צו בייגען ווען ווען. דיעזע יודען וואָללען פֿאַן קיינער גלייכבערעכטיגטע וויססען, וועלכע איה-נען פֿאַר אללע איינען קאָנגרעס אין איה-האלו באַשפֿאַט" — און וויס דער "שטעטעס-בורגער בערכוס" — אונס דרענגט זיך העיביא פֿאַלגענדע בעמערקונג אויף: וואָס דער נענענער-טיגע קריגע דען פֿערשידענען פֿאַלקס-שטעממען בייגען ווירד, איז נאָך ניכט בעקאָנט. זאָ פֿיעל יעדאָך איז בעשטימט, דאָס דער קריגע אויף דאָ שטעללינג דער ווען איינע ניכטע איי-ווירקונג איבט. עס איז דיעס אים זען ערפֿייל-בער, אלס דיעזע פֿערבטע און פֿערבטע לאַגע דער ווען איהן אין זאלטען שטאַטען זיך צייגט, וואָ דיעס פֿאַר קורצעס נאָך ניכט געאַפֿט ווערדען קאָנגרעס. זאָ איז דאָ גלייכבערעכטיגטע דער ווען אין דער טריקיאַ ניר הויך דען קריגע ערפֿאַלט. האַטטען דאָ ווען אים טריקישער-יי-בע אויך קיינען גויד, איבער בעהיוקונגען איה-פֿערפֿאַללינגען צו קלאַנען, זאָ ערשיינען זיאַ דע-נאָך בלאָס אלס "עוואָלוציע", וועהרענד איה-הייטע פֿאַללבערעכטיגטע שטאַטעס-בורגער ווירד, דאָ אויך אים פֿאַרלאַמטעטע בעייטס זייטן איה-שטעממע האַבען, איבער איה-בעפֿאַשישטענדיגע "יודענ-עמאַנציפֿאַציע" אין רוסישען האַבען וויר ערסט פֿאַר קורצעס נעמעלדעט. פֿאַר נאָך ווען-נען מאַנטען געדריקט איה-פֿערפֿאַלגט נעכט-טענס יעדאָך שאַן פֿריע שטאַטעס-בורגער! אויך דיעזע פֿרייגע וואַנדלונג איזט נור דעס קריגע צו פֿערדראַקען, וועהרענד דעססען דאָ רוסישען דאָ טרייע, דאָ מאַראַקטער-עסטימקייט איה-דאָ אויב קיינען קיינען ווען נענען געלעבט האַבען! איה-נען זאלל זאָגאַר אין רוסלאַנד, דאָ גלייכשטעללינג דען ווען איינשטענדיגע ווען-דען! אין דעס ראַהען, ביזער יודען-פֿיינדליכען רוסלאַנד! דאָ מיט מאַן דאָך ציר איבערצייגט געלאַנגען, דאָס דאָ אויבזשאַרע נאַטעס-האָנד אויך דער וועלט-געשיכטע וואַלמעט! נאַטעס פֿאַל-

קער בעקעמפֿען איה-פֿערניכטען זיך נענענדי-מיט. אונד וואָס וואַכט אים דיעזער אלגעמיינע וועלט-איה-פֿאַלמער-פֿערוויסטיג הערפֿאַר? — ניכטס אנדערעס אלס דאָ פֿרויטיג פֿיר איראַעל! מאַן קאָנגרעס ווען אַנען: דער נאַנצע בלוטיגע קריגע האַטטע בלאָס דען צויען, דען יודען אין דער טריקיאַ, רומענען אונד רוסלאַנד דאָ גלייב-בערעכטיגטע צו בייגען! אונדען דרעפֿען וויר מיט אונס ניכט מיישען: עסטימעס, דאָס אים רוס-סישען רייכע פֿאַן איינער שטאַטעס-בורגערליכען דאָ אין רוסלאַנד איה-בערהויפט קיינ בירגערטהום פֿאַרהאָנדען, וועלכעס אין שטאַטעס-אנגעלעגע-הייטען אין וואָרט מטיצשפֿערעכע העטטע. דאָ יודען ווערדען לואָ נור דער אירייען בעפֿאַל-קעריג גלייכגעשטעלט ווערדען. ביזער וויר-דען וואַהרשיינליך דאָ ווען מיט איינער עקסטר-מטייער געצייגט. פֿאַן נוב אַלל אין זאלטען איה-אויטערשען ניכט מעהר שטאַטעס-פֿיערען, דאָ יודען ווערדען איה-צומינשט מיט דערוועלכען קנטע דאָ "היעבע" ערהאלטען, דאָ אויך בעטרעפֿעט דער אירייען בעפֿאלקערונג אין געברויך איזט. אין דעם זענען מיט פֿאַרלייגט דאָ גלייב-שטעללינג דער ווען אין רוסלאַנד איינשטאַטע ווערדען: דעם זען גלייכשטעללינג איזט אבער נעוויס ניכט זאָ פֿיעל ווערטה, דאָס דאָ ווען זיך דעסווענען אויך נאָך אַן "ענע" פֿערווירונג" שטרייען זאלטען וועלכע מיט איינעם קאַנגרעסען נאַטעוועניג פֿערבונדען איזט. וואָס האַ-בען וויר הייעפֿאַן פֿיר דאָ ווען רוסלאַנד צו ערוואַרטען? איינעווער ערשטענע שטאַטעס-פֿיערען ווען איה-עמאַנציפֿאַציע ווערדען מעה-וואַהרליך! אים דיעזען קאָנגרעס זינד דאָ רוסישען יודען עבענזאָ וועניג צו בענידיגען אלס אונס דאָ איהנען בעפֿאַרשטענע גלייב-שטעללינג!

דער יודישער פֿאַרמאָדע ווייל אין געשטאַרטען אים דעם דיעזעס וואָרדען אין ווען דער יודישע האַרשטער הערר ווייל צו צור צייט אלס מאַן אין-עס-טערייך פֿאַן איינער יודע-עמאַנציפֿאַציע ניכט איינמאל טרויען קאָנגרעס, איה-האָבענשטעל-טער שטאַטעס-פֿראַמטען, אויך אלס געלעהרטער האַטטע דער פֿערשיטאַרבענע איינע געלענצענען נאַטען. דאָס לייכט-געניגעניס וואָר אין נאָס-אריטיגעס, דאָס מיניסטעריאָם דעס אייזערן ליעס אויף דען וואָר דעם פֿערשטאַרבענען איינען קראַנץ

לענען. דאָ מיניסטער האַטמאַן איה-טעשענבער נאָהמען פֿערוואַנדלן טהייל אן דעם לייכט-געניגע-ניסע דיעזעס האַבערעךערטען מאַגעס, דאָ מיניסטער דעם אַפֿבערעךערטען געריכט-האַטעס, דאָ שעפֿס דער נאָסמען ווענער צייקוויזער, דאָ רעיאַקטערע אללער ווענער צייקוויזער — דאָ אלעס פֿערוואַנדעלטען זיך, אונס דעם דאָהינע-שע-דענען דאָ לעטצע ערערע צו ערוויינען. זעהר בע-צייכענד איזט פֿאַלגענדע מיטטהיילונג איינעס ווענענען בלאַטטעס אים דעם לעבען דעם היימע-לאַנגענען פֿאַר עטואָ 40 יאָרען ערהעלשטע-עמ-ליך הערר ווייל דאָ ערנענגען צו איה-אמעס אים מיניסטעריאָם, פֿאַר אַנטריט זיינעס אַמטעס מיטע דערוועלכע דען "איה" דער טרויער אב-לענען. עס וואָרדען איהם דאָס קרייז גערייכט וועלכעס ביז דער בע אַ יודען פֿאַן שטאַטעס-בעאָמטען אים געברויכע וואָר. הערר ווייל, דאָמאלס נאָך אין יונגער מאַן אונד נעוויס קיינ איבערטרעכען פֿראַמטער יודע, לעבעלעכע יודען איה-עמאַנציפֿאַציע צו צייטענען אונד זאָגען איהס טרויער היינטיגע: "מינע העררען! דיעזער קענטע מיך ניכט, איה-הונגענען מעננע איהן ניכט איה-מאָ דען אויך ביז דעמעלבען ניכט שוואַרען! — מאַן נאָה זאָגאַן העררן ווייל אויך אַהנע קרייזן אין איה. אין אַנדערער זידע וואָרדען היע-הויך נעוויס דאָס אַמט פֿערלאָרען האַבען, אלליין דער ווענענליכע ווייל וואָר דאָמאלס בעייטס אלס געלעהרטער בערהיטטע דען דאָ רעגירונג ניכט אַהנע ווישישעס ביזא ווישע זיינען מאַכ-טע. אללענפֿאַללס וואָר עס אין נאָסער קריש השם, דאָס דאָ מיניסטער אייגענעווענען האַבען, וואָ וועניג אין יודע, איינעס אַמטע צו לעבען זיינע ערעניאָן פֿערוויינגען מאַן!

דעם קאַנגרעס פֿאַן אַ יודען אַ יודע ווייט פֿאַרענטפֿערן פֿאַלגענדע דעפֿעסען איי-געמאַפֿען: (1) דאָס גענענער, דער קאָנגרע האַט דאָ פֿאַרניג נאַכט פֿערהעלשטעמען רודיג צונועבראַכט; אבער דאָס העפֿטיגע פֿיעכער איזט נאָך אימער פֿאַרהאָנדען, דאָ איי-פֿענענע איזט אים וואַכטען. (2) דאָס גענענער ווענער, אים בעפֿריכטעט. (3) דאָס גענענער ווענער, אים קראַנקהייטס-צושטאַנדע דעם קאָנגרעס איזט נאָך קיינע בעסערונג אונדעססען ווירד דאָ קראַנקהייט ניכט פֿיר אן ענפֿעהרליך געהאַלטען. (4) דאָס גענענער ווענער, דער קאָנגרע פֿיעכער איזט אים פֿערוואַנדענען נעכטען, דאָס פֿיעכער איזט אים וואַכטען. (5) דאָס גענענער ווענער, אבערניס, דאָס פֿיעכער דעם קאָנגרעס איזט יעצט נאָך העפֿ-

פֿאַרליעטאָן מערווירדיגע פֿעהלעטניסעס.

(5.6 פֿאַרשטענען)

וואָרענער זינד דיעזע אויכטען? (זאָנע דע קאַסטראַ) דאָ וויללסט לואָ נור דאָהער קאַטאַליק בליי-בען, אונס אלס זאָלכער דען ווען נוסעס צו סחון? דאָ האַט עבען זאָלכע וואָרענער אויכטען, וואָ דין פֿאַ-טער, דיינע פֿאַטער האַט דאָ לאַנדאָנער געמיינדע איינע געלד-שטראַפֿע אויפֿגעלעגט, ווייל ער דאָ שטעללע איינעס פֿאַרשטענעס ניכט אונזערען וואַללטע, אונד ווענען דיע-זער געלד-שטראַפֿע טוישט ער זיך?!

דאָס ערוועקט געשעללט, יענע פֿעראַלעטען שטאַטען אַבזונדערען אונד איהן מיט דער אַנאַהטע דער פֿאַר-שטאַנדע-שטעללע צו פֿערישטען; אבער דאָ נעמייע פֿאַרלעטע דורכאויס ניכט נאָכגעקען. — וואָ קאָן מאַן דען דאָס ערערט אים איינע פֿאַרשטענעס זאָ העראַבוינד-נען, דאָס מאַן עס דורך האָהע געלדשטראַפֿע איה-צוויי-נען ווילל, ווענען דאָ אַנאַהטע פֿערוויינעט ווירד?

אבער דעם אַלל אין געשעסען דעם פֿאַ-טער אויס דעם נאַנצען ווענענעס ניכט איינשטענען מיט-טען! גערידעט איהן זאָלכער נאַטען געלעהרטער, וואָ דין פֿאַטער העטטע זיך אלס נעמייע-פֿאַרשטענער וועללען לאַסטען זאָללען, אונס אלס זאָלכער דאָהין ווירקען צו קאָנגרעס, איה-פֿיעלע שטעטע איינטיגונגען אַבזעפֿאַסט ווערדען! וועלכע אַבזונט קאָן יענע דין פֿאַטער ביזא דען קאַטאַליקען געניגען, ווען דיעזע וויססען דעם דין פֿאַטער נור ווענען איינער געלד-שטראַפֿע קאַטאַליק געוואָרען?

דאָס ערוועקט געשעללט, יענע פֿעראַלעטען שטאַטען אַבזונדערען אונד איהן מיט דער אַנאַהטע דער פֿאַר-שטאַנדע-שטעללע צו פֿערישטען; אבער דאָ נעמייע פֿאַרלעטע דורכאויס ניכט נאָכגעקען. — וואָ קאָן מאַן דען דאָס ערערט אים איינע פֿאַרשטענעס זאָ העראַבוינד-נען, דאָס מאַן עס דורך האָהע געלדשטראַפֿע איה-צוויי-נען ווילל, ווענען דאָ אַנאַהטע פֿערוויינעט ווירד?

אבער דעם אַלל אין געשעסען דעם פֿאַ-טער אויס דעם נאַנצען ווענענעס ניכט איינשטענען מיט-טען! גערידעט איהן זאָלכער נאַטען געלעהרטער, וואָ דין פֿאַטער העטטע זיך אלס נעמייע-פֿאַרשטענער וועללען לאַסטען זאָללען, אונס אלס זאָלכער דאָהין ווירקען צו קאָנגרעס, איה-פֿיעלע שטעטע איינטיגונגען אַבזעפֿאַסט ווערדען! וועלכע אַבזונט קאָן יענע דין פֿאַטער ביזא דען קאַטאַליקען געניגען, ווען דיעזע וויססען דעם דין פֿאַטער נור ווענען איינער געלד-שטראַפֿע קאַטאַליק געוואָרען?

בעניגען שטאַטען שטיללע אונד קאָנגרעס ניכט אַנאַוואַרטען, דע קאַסטראַ בעניגעט דיעזע פֿערינענעוויס ווינעס פֿייניעס אונד זאָנעס גערידעט; "בענימאָן, אויך בון אויך ניכט דער אללצושטרענגע קאַטאַליקעס; אבער עס סחון מיר דענאָך ועהר וועהר, דאָס דאָ דעם יודע-טוהמע ענישטישען וואָרדען, מין פֿאַטער, דע פֿיהרע-סקערעסער דער לאַנדאָנער יודישען געמיינדע וואָר, ער-צעהלשע מיר, דאָס דיינע מוסטער פֿאַם בעיהיטען אַבזונדער ערשטאַטען, אונד דאָס אויך דער פֿערוואַנדעט דיינע מוסטער, דער בעיהיטעס דאָוירד אַבזונדער לינדאָ, דין מוהל געווענען, אונד דיעזער האַטטע ביזא דיינער

קאַסטע צייט — קאַסטע ראהט!
"בענימאָן, אויך בון אויך ניכט דער אללצושטרענגע קאַטאַליקעס; אבער עס סחון מיר דענאָך ועהר וועהר, דאָס דאָ דעם יודע-טוהמע ענישטישען וואָרדען, מין פֿאַטער, דע פֿיהרע-סקערעסער דער לאַנדאָנער יודישען געמיינדע וואָר, ער-צעהלשע מיר, דאָס דיינע מוסטער פֿאַם בעיהיטען אַבזונדער ערשטאַטען, אונד דאָס אויך דער פֿערוואַנדעט דיינע מוסטער, דער בעיהיטעס דאָוירד אַבזונדער לינדאָ, דין מוהל געווענען, אונד דיעזער האַטטע ביזא דיינער